

Velduil (*Asio flammeus*)

De foto van Ruurd Jelle

Na de Pontische meeuw is in de rubriek "De foto van Ruurd Jelle" ditmaal de Velduil aan de beurt. Er is geen sprake van een rustig zittende uil waarbij de kleine oorpluimpjes en de gele ogen mooi te zien zijn. Daarvan staan afbeeldingen genoeg in boeken en op websites, ook op die van Ruurd Jelle zelf. Hier is gekozen voor een spectaculaire actiefoto van twee vechtende mannen. Op zich is dat al zeer bijzonder: waar kun je in Nederland nog twee aan elkaar grenzende territoria van de Velduil vinden met de nodige grensconflicten?

Ik denk dat menig vogelaar het met me eens is dat de Velduil een van de mooiste vogelsoorten van Nederland is. Natuurlijk vallen eigenlijk alle uilen wel in de smaak, maar het feit dat de Velduil (*Asio flammeus*) toch zeer zeldzaam is, maakt het altijd weer een bijzondere ervaring om er een te zien. Een pluspunt is dat Velduilen zich overdag vaak goed laten zien.

Dit voorjaar zag ik op een avond een Velduil baltsen boven de kwelders van Holwerd. Een prachtig gezicht, waarbij de vogel hoog boven het veld vloog met diepe, maar trage vleugelslagen. Ik kreeg het gevoel dat de vogel ieder moment uit de lucht kon vallen. Het leuke is dat ze dat, gecontroleerd, ook doen. Ze storten naar beneden en slaan daarbij met de vleugelpunten heel snel tegen elkaar. Ik wist uit literatuur dat ze dit deden, maar had geen idee dat je dit ook daadwerkelijk kon horen. Stond er niet al teveel wind, dan hoorde je dus echt een korte strofe van klappen.

Omdat de Velduil mij zo aanspreekt, heb ik me dit voorjaar in de soort vastgebeten. Er waren heel wat avondtripjes voor nodig om het hele spektakel naar tevredenheid vast te leggen, maar uiteindelijk is dit geslaagd. Zo heb ik de vogels zien baltsen, paren en andere roofvogels af zien tuigen, want ze zijn enorm fel. Daarnaast bleken er maar liefst twee paar te zitten op de Holwerder kwelder. De foto laat een gevecht zien tussen de twee mannen. De vogels hadden elk een deel van de kwelder, maar zodra één over de grens kwam, vond er een aanval plaats. Soms was het gewoon een achtervolging, enkele malen groeide het uit tot het spektakel zoals op de foto te zien is. De vogels sloegen de klauwen ineen en stortten al ronddraaiend ter aarde. De foto is overigens een compilatie van dit schouwspel. Uniek eigenlijk als je bedenkt dat er in Nederland in 2011 minder dan twintig broedparen waren!

Het is bekend dat het slecht gaat met de Velduil in ons land. Het is daarom verwonderlijk dat juist de plek waar deze twee paartjes broedden moet worden omgetoverd tot een 'herstelde' kwelder waarbij de ruigte waarin de Velduilen broedden door begrazing en herinrichting verdwijnt. Misschien goed voor Scholekster en Noordse stern, maar roofvogels zullen er anders over denken. In dit gebied brachten naast de Velduilen zeven juveniele Bruine kiekendieven het jaar gezamenlijk door. Er was het hele jaar door ook een vrouw Blauwe kiekendief (helaas geen man gezien) met kleurring. Ze was in 2005 op Ameland geringd en de laatste drie jaar niet meer gemeld. En het gebied was het jachtterrein van de Grauwe kiekendief. Dit paar, het enige zekere broedgeval in Fryslân, broedde aan de binnenzijde van de zeedijk en heeft daar twee jongen grootgebracht. Tel er de Torenvalken en Buizerds bij op, weet dat er 's winters een gezamenlijke slaapplek van Blauwe kiekendieven te vinden is en het spreekt voor zich dat dit gebied in een verruigde staat een unieke aantrekkingskracht heeft op roofvogels en uilen.

Het is goed dat er wat wordt gedaan aan de verruiging van een deel van de kwelders, maar er moet goed gekeken worden welk deel aangepakt gaat worden. Voor de kwelder aan de oostzijde van de pier geldt ook dat het voor de mensen toegankelijker moet worden om, zoals Staatsbosbeheer dat stelt, vogels en natuur te beleven. Maar wanneer een gebied al vanaf de pier en de zeedijk prima geschikt is om van alles te zien en te beleven, kan men beter de keuze maken de toegankelijkheid niet te vergroten. Wat is er nu mooier dan vanaf de openbare weg te kunnen genieten van Velduilen? Een wandelpad er doorheen en een kijkhut geven onnodige verstoring. De plannen van It Fryske Gea om op de kwelder aan de westzijde van de pier verruiging tegen te gaan en naast de pier een extra plasje te graven waardoor de Kluten en Bergeenden wat dichterbij de weg zitten is leuk, maar die lopen nu ook al stijf langs de pier. Tien procent van de Nederlandse velduilpopulatie zat hier in 2013. Ik zou dus zeggen: "Bedenk goed wat je met je laatste Velduil doet".

Ruurd Jelle van der Leij
Verzetsstraat 3, 8923 CP Leeuwarden
email rjvanderleij@gmail.com
website: <http://www.pbase.com/ruurdjellevanderleij/velduil>